

Jo kolme yliopistoa aloittanut yt-neuvottelut

Valtio leikkaa ensi vuonna tuntuvasti yliopistojen rahoitusta. Yliopistot joutuvat sopeuttamaan toimintaansa ja henkilöstövähennyksiltä tuskin välttyään.

Hallitus kaavailee ensi vuodeksi 100 miljoonan euron pysyviä määrärahaileikkauksia yliopistoihin. Tekes-rahoihin tehtävästä 130 miljoonan euron leikkauksesta suurin osa kohdistuu yliopistolliseen tutkimustoimintaan.

Leikkausten vuoksi kolme yliopistoa on jo käynnistänyt yhteistoimintaneuvottelut toiminnan volyymin ja henkilöstön määrän sopeuttamiseksi. Kaikissa näissä yliopistoissa työntekijöiden määrä tulee vähenemään.

Turun yliopisto on ilmoittanut toteuttavansa sopeutuksen ilman henkilökunnan palvelussuhteiden irtisanomisia. Helsingin yliopisto ja Lappeenrannan teknillinen yliopisto taas ovat julkaisseet henkilöstön vähentämistarpeen olevan enintään noin 15 prosenttia eikä irtisanomisia voitane välttää.

Sopeutuksen määrä arvioitava tarkasti

Työnantaja saa työ sopimuslain mukaan irtisanoa työsopimuksen, kun tarjolla oleva työ on vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä.

Työsopimusta ei kuitenkaan saa irtisanoa, jos työntekijä on sijoitettavissa tai koulutettavissa toisiin tehtäviin. Perustetta irtisanomiseen ei ole ainakaan silloin, jos työnantaja on joko ennen irtisanomista tai sen jälkeen palkannut uuden työntekijän samankaltaisiin tehtäviin, vaikka hänen toimintaedellytyksensä eivät ole vastaavana aikana muuttuneet. Irtisanomisperustetta ei ole myöskään silloin, jos töiden ➔

Sisältö

- 1 Jo kolme yliopistoa aloittanut yt-neuvottelut
- 2 Tutkimuksen vaikuttavuutta tulee mitata paremmin
- 4 Tohtorit uralabyrintissä – työntekijöiden ja työnantajien näkemyksiä tohtoreiden urapoluista
- 5 Akateeminen työttömyys kasvanut lähes 15 vuotta
- 7 TE-toimisto palvelee myös korkeakoulutettuja
- 9 Työntekijän vaihtaminen ja tuotannollis-taloudellinen irtisanominen
- 10 Uraohjaajan työssä parasta ovat oivaltamisen ja voimaantumisen hetket
- 12 Liittojen yliopistosektorin asiamiehet

→ uudelleenjärjestelystä ei ole aiheutunut työn tosiasiallista vähentymistä.

Kun arvioidaan henkilöstömäärän vähentämistä, tulee ottaa huomioon lähiaikoina eläkkeelle jäävien määrä. Nykyinen työeläkelainsäädäntö antaa työntekijälle mahdollisuuden siirtyä eläkkeelle omalla päätöksellä 63–68-ikävuoden välisenä aikana. Tämän vuoksi eläkkeelle jäävien arvioiminen on hankalaa.

Eläköityminen kohdistuu sattumanvaraisesti yliopiston eri toimintoihin riippuen henkilöstön ikäjakautumasta. On epärealistista olettaa, että kaikki siirtyisivät eläkkeelle vasta 68 vuoden iässä. Kun arviointiperusteena käytetään keskimääräistä eläkkeellesiirtymiskäyttäytymistä, päästään lähemmäksi todellista poistumaa.

Yliopistoissa määräaikaisten palvelussuhteiden suhteellinen osuus on suuri. Sopeutustoimien yhteydessä näiden työsopimusten jatkuminen on vakavasti uhattuna. Kaavamainen määräaikaisten sopimusten käytön lopettaminen kohdistuu sattumanvaraisesti yliopiston eri toimintoihin.

Henkilöstön vähentämistarpeeseen vaikuttaa myös säättäminen muista kuin henkilöstökuluista sekä vaihtoehtoisten rahoituskeinojen käyttäminen. Henkilöstökulut ovat suurin yksittäinen kuluerä yliopistoissa ja toimintaan tarvittavat tilat aiheuttavat toiseksi suurimman menoerän. Myös tiloihin sitoutuvaa rahamäärää tulisi käsitellä osana kokonaisuutta. Tietotekniikan nopea kehitys mahdollistaa jo nyt monien tehtävien hoitamisen muualta kuin omasta työhuoneesta ja tämä kehitys vähentänee tilantarvetta entisestään myös tulevaisuudessa.

Lisäksi yhteistoimintamenettelyn yhteydessä tulisi pohtia mahdollisuutta käyttää laajemmin yksityistä rahoitusta yliopistojen rahoituksessa.

Takaisinottovelvollisuus kestää yhdeksän kuukautta

Yhteistoimintamenettelyn aikana yliopiston mahdollisuudet palkata uutta henkilökuntaa on rajoitettu. Työtilaisuuksia on ensisijaisesti tarjottava irtisanomisuhan alla oleville ja jo irtisanotuilla työntekijöille, jos tehtävät sopivat heille.

Työsopimuslain mukaan työnantajan on tarjottava työtä taloudellisella, tuotannollisilla tai toiminnan uudelleenjärjestelyihin liittyvillä perusteilla irtisanomalleen, työvoimatoimistosta edelleen työtä hakevalle entiselle työntekijälleen. Takaisinottovelvollisuus kestää yhdeksän kuukautta työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt.

Suunnitelluista muutoksista neuvoteltava yhteistoiminnassa

Yhteistoimintalain sanamuodon mukaan suunniteltujen muutosten perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehtoista on neuvoteltava yhteistoiminnan hengessä yksimielisyyden saavuttamiseksi.

Sopimispakkoa ei kuitenkaan ole. Henkilöstön edustajien on yleensä vaikea hyväksyä irtisanomisia lainkaan tai ainakaan siinä laajuudessa kuin mihin työnantaja päätyy.

Kehnoimmillaan yhteistoimintaneuvottelu on vain laissa asetetun määräajan kestävä teatteri, jossa henkilöstöedustajilla ei ole tosiasiallista vaikutusmahdollisuutta.

Parhaimmillaan henkilöstöedustajat voivat vaikuttaa irtisanomisten ajoitukseen ja irtisanottavien määrään.

■ Markku Kojo

Neuvottelupäällikkö

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO

Tutkimuksen vaikuttavuutta tulee mitata paremmin

Meidän tulee ymmärtää paremmin yliopistojen vaikutus yhteiskuntaan, korosti Aalto-yliopiston rehtori Tuula Teeri Does Money Lead (to) Research -seminaarissa.

Jos haluamme lisää uusia innovaatioita, meidän pitää alkaa mitata myös tutkimuksen vaikuttavuutta ja löytää keinot, miten vaikuttavuus otetaan huomioon yliopistojen rahoituksessa, korostaa Aalto-yliopiston rehtori **Tuula Teeri**.

– Euroopassa kehitys on menossa siihen suuntaan, että rahoitusta suunnataan hyvien tulosten perusteella. Ei vain tutkimus- ja julkaisutuloksiin perustuen, vaan myös alueisiin, joissa on paras kansainvälinen laatu, yhteys yhteiskunnallisiin ongelmiin ja yhteistyötä teollisuuden kanssa, Teeri sanoi Does

Money Lead (to) Research -seminaarissa 24. syyskuuta.

Aalto-yliopiston tutkimuksesta ja innovaatioista vastaava vararehtori **Tuija Pulkkinen** on Teerin kanssa samoilla linjoilla. Tutkimuksen vaikuttavuutta ja laatua pitäisi mitata entistä paremmin.

– Mittaamme asioita, joita on helppo mitata. Mittaamme esimerkiksi julkaisujen määrää, mutta emme laatua. Tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta emme osaa mitata vielä kunnolla. →

Does Money Lead (to) Research -seminaarin järjestivät TEK, Professoriliitto ja Tieteentekijöiden liitto. Tilaisuuteen osallistui lähes sata henkilöä.

→ Julkisen perusrahoituksen osuus kilpailijamaita pienempi

Tutkimusrahoituksen haasteisiin ja tulevaisuuteen paneuduttiin Tekniikan akateemiset TEKin, Professoriliiton ja Tieteentekijöiden liiton järjestämässä seminaarissa 24. syyskuuta.

Teeri huomauttaa, että Suomessa julkisen tutkimusrahoituksen osuus on huomattavasti pienempi kuin kilpailijamaissa Hollannissa, Tanskassa ja Sveitsissä.

– Parin vuoden takainen tekniikan alan yliopistojen vertailu osoittaa, että Suomessa ulkopuolisen kilpailun rahoituksen osuus on huomattavasti suurempi kuin kilpailijamaissa. Asukaslukuun suhteutettuna Saksa, Ruotsi ja Ranska ovat tehneet suurimmat investoinnit yliopistoihin.

– EU:n innovaatiobarometrin mukaan Sveitsi on ylivoimainen ykkönen, ja siellä tutkimuksen julkisen rahoituksen osuus on kaikkein suurin.

Teeri ottaisi mallia etenkin Hollannista ja Tanskasta.

– Talouden kokoon suhteutettuna Hollanti on menestynyt parhaiten tutkimus- ja koulutussuorituksissa. Jos uudistamme yliopistojen rahoitusjärjestelmiä, meidän tulisi ottaa mallia Hollannista ja Tanskasta.

Suomen Akatemian pääjohtaja **Heikki Mannila** huomautti puolestaan, että viimeisen kymmenen vuoden aikana muutokset julkisen perusrahoituksen jakautumisessa eri aloille ovat olleet hitaita ja pieniä.

Kyse on ihmisistä

Yliopistojen lisäksi hallituksen leikkaukset nipistävät tuntuvasti myös Tekesin ja Suomen Akatemian määrärahoja.

Johtaja **Ilona Lundström** Tekesistä laskee, että ensi vuoden budjetti niukkenee 129 miljoonaa euroa. Lundström vastaa Tekesin Suuret yritykset ja julkiset organisaatiot -vas-

Aalto-yliopiston rehtori Tuula Teeri korostaa laadun ja vaikuttavuuden merkitystä tutkimuksessa.

tuualueesta.

Osittain tilannetta parantavat hallituksen kärkihankerahat.

– Ei ole ymmärretty, että isojen yritysten rahoituksellamme on vaikutusta yritysten yhteistyöhön pk-yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa. Näin ollen leikkaaminen vähentää tutkimusta monelta tasolta.

– Käytännössä leikkaukset tarkoittavat sitä, että meiltä jää syntymättä 250 uutta tuotetta, palvelua tai prosessia.

Lundströmin mukaan ensi vuonna Tekes aikoo panostaa muun muassa tutkimuslaitosten ja yliopistojen tutkimustulosten kaupallistamiseen. Hallituksen kärkihankkeista on myös tulossa uusia rahoitusinstrumentteja.

– Tekes ei ole vain tutkimuksen rahoittaja, vaan olemme rakentamassa tutkimuksen ekosysteemejä.

Ja ekosysteemeissä korostuu ihmisten välinen vuorovaikutus.

– On tärkeää muistaa, että hyvässä tutkimuksessa on kyse lopulta ihmisistä. He tekevät työt, muistutti Suomen Akatemian Heikki Mannila.

■ Aku Karjalainen

Tiedottaja

Tekniikan akateemiset TEK

Tohtorit uralabyrintissä – työntekijöiden ja työnantajien näkemyksiä tohtoreiden urapoluista

Tohtoreilla on monipuolisia rooleja työelämässä. Tohtorit kuitenkin kaipaavat apua oman osaamisen tunnistamiseen.

Tohtoreilla voi olla monipuolisia rooleja työelämässä, ja tohtorit toimivat kaikilla työelämän sektoreilla. Asiantuntijaroolin ohella tohtorit ovat tutkijoita, kehittäjiä, esimiehiä, opettajia, ohjaajia, sekä tiedon käsittelijöitä.

Koulutuksen myötä tohtoreilla on monenlaista osaamista, mutta sen markkinoiminen on haaste. Tohtoreiden tulevaisuus työelämässä nähdään enimmäkseen positiivisena, mutta uran sirpaloituminen ja työllistymisen haasteet aiheuttavat huolta.

Tämä käy ilmi opetus- ja kulttuuriministeriön loppuvuodesta 2014 tekemästä selvityksestä, jossa tutkittiin tohtorikoulutettujen erilaisia urapolkuja. Kyselytutkimuksessa selvitettiin, millaisia käsityksiä työntekijöillä ja työnantajilla on tohtorien valmiuksista ja työtehtävistä.

Vastauksia tutkimukseen kertyi yli 850, ja suurin osa vastaajista oli itse suorittanut tohtorin tutkinnon. Vastaajia oli kaikilta koulutusaloilta, mutta eniten luonnontieteelliseltä, teknillistieteelliseltä ja humanistiselta alalta.

Eväitä asiantuntijaksi, ei yrittäjäksi

Kyselyn vastausten perusteella tohtorit nähdään työelämässä ensisijaisesti oman alansa substanssiosaamisen asiantuntijoina. He ovat omimmillaan tutkijoina, kehittäjinä ja tiedon kriittisinä käsittelijöinä.

Tohtorikoulutuksen saaneet ovat usein johtajia ja esimiehiä erilaisissa organisaatioissa. Tohtoreita on myös paljon kansainvälisissä tehtävissä. Vähiten mainintoja kyselyssä saivat yrittäjän, virkamiehen ja mielipidevaikuttajan roolit.

Tohtorikoulutuksen katsotaan kehittävän tutkimustaitojen ohella eniten uuden tiedon ja uudenlaisten näkökulmien tuottamista ja uusien toimintatapojen löytämistä. Tohtorikoulutus antaa valmiudet suuren ja sirpaleisenkin tietomäärän omaksumiseen ja käsittelyyn. Tiedon hakeminen ja seuraaminen, oleellisen tiedon erottaminen epäoleellisesta, syvälinen perehtyminen sekä tiedon analysointi ja tulkinta korostuvat.

Eniten hyötyä tohtorikoulutuksesta katsotaan olevan asiantuntijaroolissa, sekä tutkijan ja tiedon käsittelijän työtehtävissä. Vastaajien kesken oli erimielisyyttä siitä, valmentako koulutus tohtoreita mielipidevaikuttajiksi ja ohjaaja-mentoreiksi.

Tohtorien erilaisten urapolkujen avaaminen tohtorikoulutuksen eri vaiheissa auttaisi tohtorikoulutettavia hahmottamaan paremmin omat mahdollisuutensa työelämässä. Esimerkiksi erilaiset tohtorikoulutettaville suunnatut mentorointiohjelmat sekä alumni- ja yritys yhteistyön tiivistäminen olisivat hyviä keinoja yliopiston ulkopuolisen maailman

avaamiselle. Akavalaiset liitot ovat aktiivisesti mukana vaikuttamassa tohtorikoulutuksen kehittämiseen.

Suunnistajia tulevaisuuden urasokkelossa

Kyselyn vastauksissa korostuivat tiimityö ja verkostoituminen tulevaisuuden taitoina. Tutkimusta tehdään, rahoitusta hankitaan ja tietoa kerätään ja sovelletaan yli tieteenalarajojen, myös kansainvälisesti. Tiimityöskentelytaidot ovat työelämässä olennaisessa roolissa.

Tohtoreiden tulevaisuutta kuvaa parhaiten mahdollisuuksien urasokkelo. Työelämä on suuressa murroksessa, eivätkä tohtorit ole sen ulkopuolella, vaan pirstaleinen työura kuvaa myös tohtoreiden tulevaa työelämää. Tohtorikoulutetuilla on paljon uramahdollisuuksia, mutta myös umpikujia. Tulevaisuudessa on oltava valmis muuttamaan joustavasti suunnitelmia ja uran suuntaa.

Työmarkkinoiden epävarmuus heijastuu myös tohtoreiden uriin. Monet kokevat huolta työllistymisestään ja uran luominen huolestuttaa. Työnantajien kuva tohtoreiden työllisyydestä on positiivisempi kuin työntekijöiden. Tohtoreiden ylituotanto lisää kilpailua työmarkkinoilla. Koulutusmäärien tulisi vastata työmarkkinoiden tarvetta, ja epätarkoituksenmukaisesta koulutuksesta luopua. Tähän huoleen on myös akavalaisissa liitoissa tartuttu.

Tohtorikoulutettujen osaamista ja ”korkeinta tietoa” arvostetaan ja tarvitaan tulevaisuudessa. Koulutus antaa valmiudet monimutkaisten kokonaisuuksien hallintaan ja ongelmanratkaisuun. Asiantuntemuksensa ja hankkimansa tiedon ansiosta tohtorit nähdään yhteiskunnan navigaattoreina. Työnantajilla on myös parempi ymmärrys tohtorikoulutettujen hyödyntämisestä.

Tohtorien osaamisen ja toisaalta tieteellisen tutkimuksen markkinoiminen korostuvat tulevaisuudessa. Yliopistoilla on paljon parannettavaa tieteen popularisoinnissa ja tutkimustulosten kaupallistamisessa. Yliopistojen ja eri tutkimuslaitosten sekä yritysten yhteistyön tiivistyminen on tulevaisuudessa avainasemassa uusien innovaatioiden kehittämisessä ja niiden hyödyntämisessä.

Lisää valmiuksia yrittäjyyteen ja oman osaamisen markkinoimiseen

Vastaajat kaipaavat tohtorikoulutukselta lisää opastusta yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen toimintaan. Tutkimuksen perusteella tohtoreilla on ongelmia oman osaamisen ➔

→ tunnistamisessa ja markkinoimisessa, ja termi "asiantuntija" koetaan liian yleisenä ja laajana käsitteenä.

Tohtoreille kaivataan myös lisää evästyä kysynnän luomiseen omalle osaamiselle. Vastaajat haluavat uran suunnittelun ja myös varavaihtoehtojen pohtimisen vahvemmin osaksi koulutusta. Tohtorikoulutus valmentaa perinteiseen tutkimuksen tekemiseen, mutta vähemmälle huomiolle jää tutkimustiedon siirtäminen käytäntöön.

Tuotekehitykseen ja kaupalliseen soveltamiseen panostaminen jo tohtorikoulutuksen aikana hyödyttää paitsi työelämään valmistuvia tohtoreita myös yhteiskuntaa yleisesti. Yliopistojen yhteiskunnallisen vaikuttamisen parantaminen ja tutkimuksen tuotteistaminen ovat myös osa hallitusohjelmaa.

Valtion budjettirahoituksen vähetessä yhä suurempi osa tohtoreista työllistyy yliopistojen ja tutkimuslaitosten ulkopuolelle. Panostaminen yrittäjäosaamisen kehittämiseen ei vähennä tohtorikoulutuksen arvostusta, vaan voi jopa nostaa sitä.

Tohtorit ovat oman alansa huippuasiantuntijoita, ja kyse-lystä käy hyvin selville, että koulutus antaa laajat valmiudet toimia haastavissa tehtävissä. Vastauksissa heijastuu kuitenkin korkeakoulutetuille tyypillinen ongelma, eli oman osaamisen tunnistaminen. Tähän panostaminen jo opintojen varhaisessa vaiheessa olisi tärkeää, mutta myös tohtorikoulutuksen tuoman erityisosaamisen tunnistaminen ja osaamisen markkinoimisen harjoittelu olisi oleellista. Monilla ammattiliitoilla on omat urapalvelunsa, jotka auttavat ja tukevat uran eri vaiheissa olevia tohtoreita.

■ Maija Arvonen

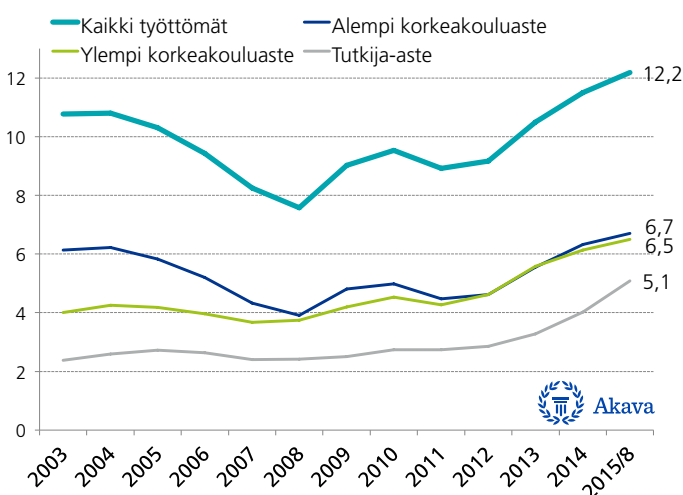
Asiamies

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto

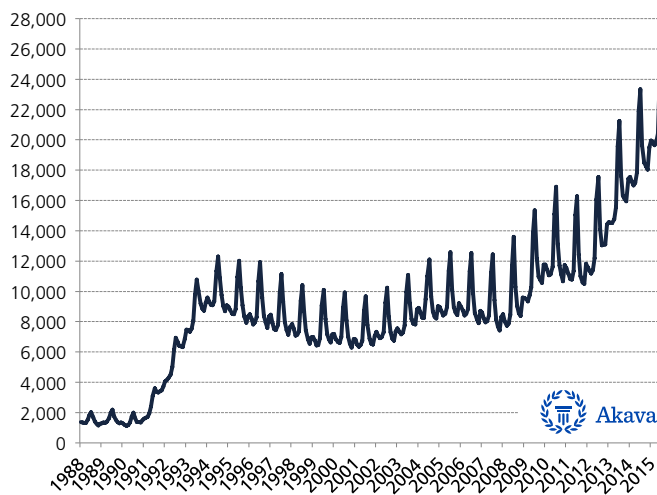
Akateeminen työttömyys kasvanut lähes 15 vuotta

6,5 prosenttia ylemmän korkeakoulututkinon suorittaneista on työttömänä, tutkija-asteen suorittaneista yli viisi prosenttia.

Työttömien osuus työvoimasta

Työttömät, ylempi korkeakouluaste 1/1988 - 8/2015

Akateemista työttömyyttä ei Suomessa ennen 1990-luvun loppua ollut käytännössä ollenkaan. Maaliskuussa 1990 koko maassa oli 1 116 ylemmän korkeakouluasteen suorittanutta työtöntä työnhakijaa. Tohtoriksi tai lisensiaatiksi valmistuneita oli lisäksi työttömänä 60 henkilöä.

Suomessa oli korkeakoulutettujen täystyöllisyystilanne ja työttömyys oli lähes pelkästään kitkatyöttömyyttä, eli sitä joka syntyy kun ei ihan heti valmistumisen jälkeen pääse töihin tai

työpaikasta toiseen siirtyessä tulee lyhyt työttömyysjakso.

Kuitenkin jo saman vuoden lopulla alkoi työttömyyden ennennäkemättömän voimakas kasvu, joka päättyi laman pohjalla vuonna 1994. Akateemisten työttömien määrä kahdeksankertaistui vain neljässä vuodessa. Suomen työmarkkinoilla ei ole ennen sitä eikä sen jälkeenkaan koettu toista lähellekään yhtä massiivista ja nopeaa aktiivisen työväestön muuttumista työttömiksi työnhakijoiksi. →

➔ Pahimmillaan, vuonna 1991 työttömyyden vuosikasvu oli 150 prosentin tasolla. Monilla työttömyys ei päätynyt tulevan nousukaudenkaan aikana, vaan pitkäaikaistyöttömyys jäi pysyväksi yhteiskunnasta syrjäyttäväksi ilmiöksi.

Akateemisten työttömyys elää omaa elämäänsä

Akateemisten työttömyydellä mitattuna lama päättyi marraskuussa 1994, jolloin työttömien määrä kääntyi varovaiseen laskuun. Tästä alkoikin Suomen taloudessa pitkäkestoinen kultakausi, jolloin myös akateemisten työttömien määrä oli varsin pitkään laskussa.

Vuosituhanneen vaihteen tienoilla, it-kuplan puhkeamisen aikoihin sai alkunsa merkittävä ilmiö, joka jatkuu työmarkkinoilla edelleen: akateemisten työttömien määrä alkoi elää omaa elämäänsä verrattuna muun työväestön työttömyyteen. Kun muun työväestön työttömyys laski, akateemisten nousi. Kun muun työväestön työttömyys nousi, akateemisten nousi vielä enemmän.

Ilmiölle on vaikea nähdä muuta selitystä kuin se, että akateemisten koulutusmäärät ja sitä kautta osuus työväestöstä on kasvanut vuosikymmenten aikana.

Akateeminen Suomi taantumassa jo 15 vuotta

Akateemisten työttömien määrä on kasvanut vuosituhanneen vaihteesta lähtien lukuun ottamatta vuosia 2006–2007 ja 2011. Kasvu jatkuu edelleen, mutta vauhti on hieman hidastunut vuoden, parin takaisesta. Voisi sanoa kärjistetysti, että akateeminen Suomi on ollut taantumassa viimeiset 15 vuotta.

Elokuussa akateemisia eli vähintään ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneita työttömiä oli Suomessa yli 24 000. Näistä tutkija-asteen suorittaneita on reilut 1 700. Koko työvoimasta työttömänä on 327 000 henkilöä.

Työ- ja elinkeinotoimistoihin rekisteröityneiden työttömien työnhakijoiden määrällä mitattuna työttömyysaste ylemmän korkeakouluasteen suorittaneilla on nyt 6,5 prosenttia ja tutkija-asteen suorittaneillakin yli 5 prosenttia. Koko työvoimasta työttömien osuus on yli 12 prosenttia. Akateemisten työttömien määrän kasvunopeus on vuositasolla 15 prosenttia, ja kasvunopeus on suurempi kuin vähemmän koulutetuilla. Työttömyysaste on kuitenkin noussut maltillisemmin, sillä myös akateemisten kokonaismäärä on noussut jatkuvasti.

Koulutuskohtaisesti suuria eroja

Koulutusalaakohtainen vaihtelu akateemisten työttömyydessä on suurta. Yhdessä ääripäässä ovat lääkärit ja hammaslääkärit, joilla työttömyysaste on yli vuosikymmenen verran madallut yhden prosentin alapuolella. Toisen ääripään muodostaa

taidealoilta ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet, joiden työttömyysaste on jatkuvasti ollut akateemisten korkein. Nykyään se hipoo jo 13 prosentin rajaa.

Näiden välille mahtuvat sitten muut akateemisten koulutusalat. Esimerkiksi valtiotieteen maisterit ovat hyvin lähellä akateemisten keskiarvoa. Humanistit ja luonnontieteilijät ovat keskiarvon yläpuolella, kun taas diplomi-insinöörit ja oikeustieteilijät sen alapuolella.

Taloudellisen taantuman pitkittyminen on jo vuosia näkynyt akateemistenkin joukossa pitkäaikaistyöttömyyden kasvuna. Tutkija-asteen suorittaneista työttömistä jo useampi kuin joka kolmas on ollut työttömänä yhtäjaksoisesti yli vuoden. Ylemmän korkeakouluasteen suorittaneilla vastaava osuus on vähän alle 30 prosentin tasolla.

Koulutus on hyvä turva työttömyyttä vastaan

Työttömyyden dynamiikka on akateemisilla samanlainen kuin muillakin. Nuorilla henkilöillä ja työuran alkuvaiheessa työura on monesti katkonainen, työttömyysjaksoja on usein mutta ne ovat lyhyitä. Iäkkäämmillä, pitkän työuran tehneillä työttömyys on usein jossakin mielessä dramaattisempaa, se pitkittyy helpommin ja uuden työn tai uran löytyminen voi olla vaikeampaa.

Korkea koulutus on kaikesta huolimatta edelleen varsin hyvä turva työttömyyttä vastaan. Akateemisilla työllisyysaste on lähestulkoon kaikilla koulutusaloilla merkittävästi vähemmän koulutettua työvoimaa korkeampi ja työttömyysaste matalampi.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että niin akateemisten kuin muidenkin työttömyys jatkaa kasvuaan vielä pitkään ensi vuodenkin puolella.

Koska sitten työttömyys kääntyy laskuun? Siihen ei varmaa vastausta ole kenelläkään. Sen kuitenkin uskaltaa varmuudella sanoa, että tulevaisuudessakin akateemisten asema työmarkkinoilla on suhteellisen vahva ja korkea koulutus on edelleen useimmille hyvä investointi omaan elämään.

■ Heikki Taulu

Ekonomisti

Akava

TE-toimisto palvelee myös korkeakoulutettuja

Tarjolla on niin sähköisiä palveluja kuin henkilökohtaistakin ohjausta.

Te-toimistoissa on tällä hetkellä melkoinen resurssipula: työnhakijoita riittää, mutta henkilöstöä on vähennetty.

Tämän seurauksena on liikkunut arveluita, että korkeasti koulutettujen palvelemiseen ei löytyisi resursseja eikä aina ehkä osaamistakaan. Aiemmin varsinkin suuremmilla paikkakunnilla olikin korkeakoulutettujen palveluihin erikoistuneita yksiköitä, joista on palvelu-uudistusten myötä luovuttu.

Silti palveluita on edelleen tarjolla tarpeen mukaan. Esitteen tässä, mitä palveluja on tarjolla valtakunnallisesti.

Sähköisen palvelun määrä lisääntynyt

TE-toimistoissa toteutettiin vuoden 2013 alussa palvelu-uudistus, joka jakoi tarjottavat palvelut kolmeen palvelulinjaan:

1. Työnvälitys- ja yrityspalvelut,
2. Osaamisen kehittämispalvelut ja
3. Tuetun työllistymisen palvelut.

Suurin muutos on painopisteen siirtyminen verkkoasiointiin ja puhelinkontakteihin. Työttömyysturvan vireillepano alkaa työttömäksi ilmoittautumisesta viimeistään ensimmäisenä työttömyyspäivänä. Asiointi ja omien tietojen tarkastelu tapahtuvat te-palvelut.fi-sivuston Oma asiointi -palvelun kautta, jonne kirjaudutaan omilla pankkitunnuksilla tai sirullisella henkilökortilla.

Ilman kirjautumista pääsee lukemaan muun muassa tärkeitä tietoja työnhakijan oikeuksista ja velvollisuuksista ja selailemaan haussa olevia työpaikkoja ja työvoimakoulutuksia. Sivustolla myös esitellään tarjolla olevia TE-palveluita, joista osa, kuten ammatinvalinnan AVO-ohjelma, on käytettävissä itsepalveluna.

Alkukartoituksen ja palvelutarvearvioinnin jälkeen työnhakijan kanssa tehdään työllistymissuunnitelma, jossa sovitaan yhteistyöstä asiakkaan ja TE-toimiston välillä. Suunnitelma laaditaan yhdessä, ja asiakas pystyy itse kirjaamaan toteutuneet toimenpiteet Oma asiointi -palveluun.

Suunnitelmaan kirjatut palvelut voivat korottaa päivärahaa tai tuoda oikeuden verottomaan kulukorvaukseen työllistymistä edistävän toimenpiteen, kuten työkokeilun tai opiskelun, ajalta. Suunnitelmaa voidaan muuttaa tai päivittää tarpeen mukaan, ja asiakkaan oma aktiivisuus suunnitelmaa laadittaessa on tärkeää onnistuneen yhteistyön kannalta. Välttämättä asiakkaan ei tarvitse käydä ollenkaan TE-toimistossa, sillä asiantuntijat ovat yhteydessä asiakkaisiin puhelimitse, sähköpostitse ja Oma asiointi -palvelun kautta.

Ammatinvalinnan ja urasuunnittelun ohjauksesta apua muutostilanteissa

Uudistuksen myötä käyntiasioiminen TE-toimistossa on vähentynyt. Tosin edelleen voi saada henkilökohtaista palvelua.

Korkeakoulutetuille hyvin soveltuva syvennetty palvelu on ammatinvalinnan ja urasuunnittelun ohjaus, jossa tavoitteena on realistisen urasuunnitelman laatiminen. Psykologit ovat useisiin aloihin perehtyneitä, joten he ovat useissa tapauksissa sopiva keskustelukumppani.

Hyviä kokemuksia on myös siitä, kun asiakas tekee yhteistyötä oman liittonsa asiantuntijoiden ja TE-toimiston uraohjauksen psykologin kanssa. Kasvokkain toteutettavaan uraohjaukseen voidaan sisällyttää myös psykologisia tiedonhankintamenetelmiä, jos päätöksenteon tueksi tarvitaan tietoa asiakkaan persoonallisuudesta tai kykyprofiilista. Tarjolla on myös monenlaisia itsearviointi- ja pohdintatehtäviä. ➔

→ Alanvaihettajia saattaa myös kiinnostaa työkokeilu, joka tarjoaa mahdollisuuden tutustua uuteen ammatin oikeassa työympäristössä. Työkokeilu ei kuitenkaan ole työsuhte, vaan työttömyysetuudella tuettu palvelu. Joissain tapauksissa se voi myös johtaa työllistymiseen työkokeilupalkalle.

Työlinjan valtakunnalliset palvelut

Palveluiden siirtyminen verkkoon ja puhelimen päähän on näkynyt ruuhkaisuutena toimistojen puhelinpalveluissa. Mikäli oman alueen TE-palveluihin ei pääse soittaen läpi, kannattaa jättää soittopyyntö Oma asiointi -palvelussa.

Yhä useamman asian voi hoitaa myös soittamalla valtakunnalliseen Työlinja-puhelinpalveluun, jossa on tarjolla neuvontaa ja asiakaspalvelua muun muassa työttömyysturva- ja koulutusneuvonta-asioissa.

Monikanavainen palvelu on muuttanut myös syvennettyjen palveluiden tarjoamista: Työlinjan uraohjauspalvelua tarjotaan puhelimen välityksellä. Aikavarauksella tarjontaa on läpi työviikon virka-aikana, ilman aikavarausta maanantai- ja torstai-iltapäivisin. Saman psykologin kanssa voi keskustella tarpeen mukaan useitakin kertoja, jopa anonymisti, jos näin haluaa.

Uraohjauksessa usein esille tulevia aiheita käsitellään yleisellä tasolla myös Suotuista suunta -blogissa. Uusimpana kokeiluna uraohjauksen psykologiaan saa yhteyden videon välityksellä vaikka omalta kotisohvaltaan käsin. Koulutusneuvonta taas on puhelinpalvelun lisäksi mukana Facebookissa ja JoBitti – nuorten työnhaun verkkoryhmät -palvelussa Twitterissä. Myös YouTube-videoita käytetään asioiden havainnollistamiseksi.

Näin Työlinjalla tarjotaan sekä henkilökohtaista että ryhmä- ja massamuotoista tietoa, neuvontaa ja ohjausta valtakunnallisesti.

Opiskelu työttömänä

Korkeakoulutetulla työttömällä on pohjalla hyvä koulutus, mutta jos työn saaminen nykyisellä koulutuksella silti tuntuu hankalalta, kannattaa harkita opiskelua omaehtoisesti työttömyysturvalla.

Työllistymismahdollisuuksia parantavaa koulutusta voidaan tukea korkeintaan kahden vuoden ajan. Lisensiaatti- ja tohtoritutkintoihin tähtääviä koulutuksia ei työttömyysturvalla tueta, mutta monet kokonaiset tutkinnot ja tutkinnon osat tulevat kyseeseen. Esimerkiksi opettajan pedagogiset opinnot saattavat parantaa edellytyksiä työllistyä.

Tyypillisesti tuettavat opinnot ovat ammatillisia tutkintoja, amk-tutkintoja tai avoimen yliopiston tarjoamia opintokokonaisuuksia, kuten perusopinnot tai aineopinnot. Kesken jääneet yliopisto-opinnot voi olla mahdollista jatkaa loppuun omaehtoisena opiskeluna työttömyysturvalla.

Työvoimakoulutuksina tarjotaan aiempaa enemmän korkeakoulutetuille suunnattuja koulutuksia, usein yhteistyössä yritysten kanssa. Näitä ovat F.E.C.-koulutukset ja rekrykoulutukset. Työvoimakoulutukset löytyvät te-palvelut.fi →

Akavalaiset liitot kehittävät TE-palveluja – muista myös oman liittosi urapalvelut

Monet jukolaiset liitot tarjoavat jäsenilleen räätälöityä urapalveluita. Tarjolla on laadukasta yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä sähköisten palvelujen avulla että henkilökohtaisesti. Palvelut vaihtelevat liitoittain, joten tutustu oman liittosi tarjontaan.

Lisäksi yhdeksän akavalaisista liittoa, viisi TE-toimistoa sekä työ- ja elinkeinoministeriö kehittävät parhaillaan yhdessä korkeakoulutettujen työttömien palveluja. Keväällä alkanut kumppanuushanke kestää vuoden loppuun asti.

Uudenlaisille lähestymistavoille ja olemassa olevien toimintojen jalostamiselle on tarvetta, sillä korkeasti koulutettujen työttömyys on kasvussa.

Hankkeessa varmistetaan, että työttömäksi jäävä korkeakoulutettu pääsee sujuvammin hänelle sopivien palvelujen ääreen niin TE-toimistossa kuin omassa liitossaan. Pilotissa on jo kerätty tyypillisiä ongelmakohtia, ja pilotin aikana koostetaan myös tietoa palvelutarpeista. Kokemukset ja kehitysehdotukset raportoidaan loppuvuodesta 2015.

Ole ensin yhteydessä omaan liittoosi

TE-toimistot ovat vähentäneet viime vuosina henkilökohtaista asiakaspalvelua ja siirtyneet yhä enemmän sähköiseen asiointiin. Tämä vaatii työttömäksi jäävältä perusteellisempaa etukäteisvalmistautumista, kun omaa palvelutarvetta ja urasuunnitelmia kartoitetaan jo työttömäksi ilmoittautumisen yhteydessä monisivuisella lomakkeella. Huolellisesti ja ajatukseen täytetty lomake nopeuttaa TE-palvelujen työtä.

– Merkittävä osa pilottihanketta onkin tiedotusta ja opastusta. Kaikki mukana olevat liitot auttavat jäseniään työttömäksi ilmoittautumisen byrokratian selkeyttämisessä. Tavoitteena on, että työtön tiedostaisi paremmin mitä palveluja tarvitsee ja osaisi hyödyntää työllistymistään edistäviä palveluja niin omassa liitossaan kuin TE-palveluissa, kertoo yksi pilotin suunnittelijoista **Sari Taukojärvi** Tekniikan akateemiset TEKistä

– Osa mukana olevista liitoista tarjoaa jäsenilleen lisäksi henkilökohtaista tai ryhmissä toteutettavaa valmennusta tukemaan uuden työpaikan ja uran löytymistä, Taukojärvi jatkaa.

Omaan liittoon kannattaa siis olla yhteydessä jo ennen TE-toimistoon ilmoittautumista.

Akavalaisista liitoista hankkeessa ovat mukana Agronomiliitto, Insinööriliitto, Suomen Ekonomit, Tekniikan akateemiset TEK ja Tradenomiliitto sekä Akavan Erityisalat, Luonnontieteiden Akateemisten Liitto, Myynnin ja markkinoinnin ammattilaiset ja Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut.

■ Aku Karjalainen

Tiedottaja

Tekniikan akateemiset TEK

→ sivuilta. Mikäli kiinnostusta paikkakunnan vaihtoon on, myös muiden alueiden koulutustarjontaan kannattaa tutustua.

Kolmas vaihtoehto työttömänä opiskeluun on sivutoiminen opiskelu (keskimäärin alle 5 opintopistettä kuukaudessa). Opintojen sivutoimisuutta arvioitaessa tarkastellaan niiden sitovuutta – hakijan pitäisi olla opinnoista huolimatta valmis ottamaan vastaan kokopäivätyötä. Jos opiskelu kiinnostaa, kannattaa olla yhteydessä paikalliseen TE-toimistoon ja keskustella sopivimmasta tavasta kehittää osaamista. Näin vältetään ikäviltä työttömyysetuuksien takaisinperinnöiltä.

Paikalliset palvelut

Eniten kirjoja palveluvalikoimassa lienee paikallisesti järjestetyissä, erityisesti korkeakoulutetuille suunnatuissa palveluissa. Korkeasti koulutettujen asioita kehittää jokaiseen TE-toimistoon nimetty yhdyshenkilö. Tarjolla on monenlaisia teemapäiviä, työhönvalmentajan palvelua ja työnhakuryhmiä.

Hämeen TE-toimisto on järjestänyt yliopistokampuksen, ammattikorkeakoulun ja paikallisen Uusyrityskeskuksen kanssa tilaisuuksia, joiden teemoina ovat olleet tutkintojen jälkeiset opinnot ja yrittäjäyys; seuraava tapahtuma on toteutuksessa marraskuussa 2015.

Pirkanmaan TE-toimistossa on tarjolla Uratarjotin, uravalmennuskurssi vastavalmistuneille korkeakoulutetuille. Varsinais-Suomessa oli toukokuussa Pop up -viikko korkeakoulutetuille, jossa oli viiden päivän aikana 20 tapahtumaa. Ajankohtaiset tapahtumat löytyvät te-palvelut.fi-sivuilta, paikallisista palveluista.

Monenlaista tarjontaa erilaisiin työnhakijan ja työpaikan vaihtajan tarpeisiin on siis tarjolla. Tutustu ja hyödynnä niitä. Otamme myös mielellämme vastaan palautetta toiminnan kehittämiseksi vielä paremmin kansalaisia palvelevaksi.

■ Satu Matikainen (PsM)

Kirjoittaja työskentelee Työlinjan uraohjauksen psykologina.

Työntekijän vaihtaminen ja tuotannollistaloudellinen irtisanominen

Työtuomioistuin antoi keväällä yliopistosektorinkin kannalta merkittävän ratkaisun tuotannollistaloudellisista irtisanomisperusteista.

Työtuomioistuin antoi tämän vuoden huhtikuussa mielenkiintoisen ratkaisun työsopimussuhteen tuotannollistaloudellisista irtisanomisperusteista. Vaikka kyseessä on yksityisessä yrityksessä tapahtunut irtisanominen, työtuomioistuimen tekemät linjaukset soveltuvat myös yliopistojen työsopimussuhteisiin.

Henkilöstön vähentämiseen tähtäävät yt-neuvottelut ovat olleet valitettavasti alkusyksyn aikana laajasti esillä myös yliopistosektorilla, joten tuoreille irtisanomisperusteista koskevalle oikeuskäytännölle on tarvetta.

Työtuomioistuimen ratkaisemassa tapauksessa yhtiö irtisanoi HR-tehtävissä työskentelevän työntekijän taloudellisilla ja tuotannollisilla syillä. Työntekijän tehtävää ei ollut irtisanomisen jälkeen lakkautettu, vaan tehtävä oli säilynyt ainakin pääosin sisällöltään muuttumattomana.

Tehtävään oli siirretty yhtiössä aikaisemmin toisenlaisessa työssä palkanlaskijana toiminut työntekijä. Työnantajan toimintaedellytyksissä ei ollut kuitenkaan tapahtunut sellaisia muutoksia, joilla olisi voitu perustella työntekijän korvaaminen toisella työntekijällä.

Työ ei ollut vähentynyt

Työtuomioistuin katsoi, että työnantajalla ei ollut irtisanomissuojasopimuksessa edellytettyjä perusteita irtisanoa työntekijän työsopimusta, koska työntekijän tekemä työ ei ollut työsopimuslaissa tarkoitettulla tavalla vähentynyt.

Irtisanomissuojasopimuksessa oli viitattu suoraan työsopimuslakiin. Käytännössä kyseessä oli siis puhtaasti työsopimuslain tulkintatilanne. Työsopimuslaissa siis säädetään, että työnantaja saa irtisanoa työsopimuksen, kun tarjolla oleva työ on taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelystä johtuvista syistä vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi.

Työsopimusta ei kuitenkaan saa irtisanoa, jos työntekijä on sijoitettavissa tai koulutettavissa toisiin tehtäviin. Perustetta irtisanomiseen ei ole ainakaan silloin, kun työnantaja on joko ennen irtisanomista tai sen jälkeen ottanut uuden työntekijän samankaltaisiin tehtäviin, vaikka hänen toimintaedellytyksensä eivät ole vastaavana aikana muuttuneet. Irtisanomisperustetta ei ole myöskään silloin, kun uudelleenjärjestelystä ei ole aiheutunut työn tosiasiallista vähentymistä. →

→ Työtuomioistuin vetosi aiempaan oikeuskäytäntöön

Ratkaisunsa perusteluissa työtuomioistuin kävi laajasti läpi aikaisempaa oikeuskäytäntöä.

Työsopimuslaissa tarkoitettu lainvastainen uuden työntekijän ottaminen irtisanotun tilalle tapahtuu oikeuskäytännön (KKO 2000:64) mukaan esimerkiksi silloin, kun irtisanottavan työntekijän tilalle siirretään yrityksen sisällä toinen työntekijä, joka ei ole aikaisemmin tehnyt kyseessä olevaa työtä ja jolle on jouduttu antamaan tehtävään koulutus.

Jos taas irtisanotun työntekijän tilalle siirretään aiemmin samassa tehtävässä toiminut henkilö tai muutoin samanlaista työtä tehnyt työntekijä, työnantajalla on katsottu olleen vapaus valita irtisanottavat työntekijät (KKO 1995:20 ja KKO 2010:43).

Näiden ratkaisujen perusteella työtuomioistuin katsoi, että samanlaisessa asemassa ja saman irtisanomisperusteen vaikutuspiirissä olevien työntekijöiden joukosta työnantaja voi asiallisin perustein valita irtisanottavat henkilöt, ellei irtisanomisjärjestystä koskevista määräyksistä muuta johdu. Tämä

edellytys ei täyty, jos irtisanotun henkilön tilalle vaihdetaan aikaisemmin toisenlaisissa tehtävissä toiminut työntekijä.

Irtisanomisperusteen on toisaalta katsottu täyttyneen selaisissa tapauksissa, joissa irtisanotun henkilön työ erillisenä tehtäväkokonaisuutena on lakannut ja hänen tehtävänsä on jaettu muiden työntekijöiden hoidettavaksi (esim. KKO 1994:17 ja 1998:130, TT 2010:49).

Oikeuskäytäntöön ja asiassa esitettyyn näyttöön viitaten työtuomioistuin katsoi, että työntekijän irtisanomista oli työsopimuslaissa tarkoitettulla tavalla seurannut uuden, aikaisemmin toisenlaisessa työssä palkanlaskijana toimineen työntekijän ottaminen samankaltaiseen työtehtävään. Irtisanominen katsottiin perusteettomaksi ja työnantaja veloitettiin maksamaan työntekijälle 10 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

■ Petri Toiviainen

Neuvottelupäällikkö

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut

Uraohjaajan työssä parasta ovat oivaltamisen ja voimaantumisen hetket

Yliopistoilla tarvitaan yhä enemmän uraohjausta, kirjoittaa Itä-Suomen yliopistossa uraohjaajana työskentelevä Janne Saarela.

”Toimin Itä-Suomen yliopiston (UEF) Kuopion kampuksen uraohjaajana. Kuopion kampuksella opiskelee noin 7 000 tutkinto-opiskelijaa. Koulutusaloja Itä-Suomen yliopistossa on 13, joista tohtoritutkintoja vuosittain valmistuu reilut 150.

Lisäksi Itä-Suomen yliopistossa opiskelee vuosittain noin tuhat ulkomaista tutkinto- ja vaihto-opiskelijaa, joista →

→ reilu puolet opiskelee Kuopion kampuksella. Toimin myös koko yliopistomme harjoittelukoordinaattorina ja toimin yhteyshenkilönä yliopiston yksiköiden harjoitteluyhteyshenkilöiden verkostossa.

Työni on vaihtelevaa ja monipuolista: välillä luennoin yliopistomme suurimmassa luentosalissa sadoille opiskelijoille esimerkiksi työelämän odotuksista ja sivuainevalintojen merkityksestä, välillä valmennan pienryhmää työnhakuun. Toimin verkostoyhteistyössä urapsykologin, yliopistopapin, ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön, työelämäpalveluiden tai muiden tukiorganisaatioiden kanssa. Työhöni kuuluu myös yksittäisen opiskelijan henkilökohtaista uraohjausta, joka sisältää vinkkejä työ- ja harjoittelupaikkojen hakuun sekä oman osaamisen esilletuomiseen.

Uraohjaaja auttaa opintojen eri vaiheissa

Henkilökohtaiseen uraohjaukseen opiskelijat hakeutuvat luokseni monista eri syistä. Edustettuina ovat lähes kaikki yliopistomme tarjoamat koulutusalat, joskin niin sanotut generalistialat, kuten humanistiset alat, sosiaalitieteet ja luonnon-tieteelliset alat, ovat useimmin vailla ohjausta ja neuvontaa.

Opintojen alkuvaiheessa opiskelija voi hakeutua luokseni pohtiessaan, onko lopulta päätyntynyt oikean alan opintoihin. Tai sitten opiskelija haluaa jo heti opintojen alkuvaiheessa lisää tietoa oman oppiaineensa työllisyysnäkyistä ja sijoittumistiedoista. Opiskelija voi myös selkeästi todeta haluavansa vaihtaa pääainettaan ja kaipaav tietoa, miten voi parhaiten hyödyntää mahdollisen välivuotensa tai miten pääaineen vaihto konkreettisesti voi edetä.

Opiskelujen edetessä erilaiset motivaatio- ja itsetunto-ongelmat voivat alkaa haitata opintojen etenemistä. Välillä tulee vastaan myös selkeitä oppimisvaikeuksista kärsiviä opiskelijoita, joita ohjaan edelleen hyödyntämään yliopistomme tarjoamia esteettömyyspalveluita. Teen myös tiiviisti yhteistyötä opintopsykologimme kanssa itsetunto- ja oppimisvaikeusasioissa.

Autan opiskelijoita löytämään oman alansa sijoittumistietoa, tietoa eri ammattialoista ja työelämän mahdollisuuksista. Harjoittelupaikkojen ja oman alan kesätyöpaikkojen haussa ohjaan opiskelijoita potentiaalisten työpaikkatietojen lähteille ja työelämän osaamistarpeisiin yritysmaailmassa tai eri organisaatioissa.

Valmistumisen lähestyessä työllistyminen ja sijoittuminen työmarkkinoille kiinnostavat. Jopa tohtorikoulutuksen suorittaneet voivat tuntea suurta epävarmuutta omasta osaamisestaan ja kokea mahdollisuutensa sijoittua työmarkkinoille yliopiston ulkopuolisiin työtehtäviin hyvin haasteelliseksi.

Kartoitan ohjattavieni hankittua osaamista, työelämävalmiuksia ja työllistymispotentiaalia myös yliopisto-opintojen ulkopuolelta ja opastan oman osaamisen esilletuomiseen muun muassa osaamis pohjaisen cv:n ja portfolion keinoin.

Kasvava työttömyys lisää uraohjauksen tarvetta

Korkeasti koulutettujen haastava työllisyystilanne on lisännyt ohjattavien ja koulutettavien asiakkaiden määrää. Yksikkömme tarjoamille työnhaku- ja urasuunnittelutaitojen kursseille ilmoittautuu enemmän opiskelijoita kuin pystymme kursseille ottamaan, ja myös henkilökohtaiseen uraohjaukseen on jonoa.

Henkilökohtaiseen uraohjaukseen on mahdollista päästä noin vuosi valmistumisen jälkeen, jos on työttömänä. Tälle palvelulle on jatkuvasti kasvavaa kysyntää.

Omassa työssäni Kuopion kampuksella näyttäytyy myös yliopistomme kasvava kansainvälisyys. Monet ulkomaalaiset opiskelijat haluaisivat saada Suomesta harjoittelu- tai työpaikan ja hakeutuvat luokseni uraohjaukseen tai hyödyntävät itseopiskeluna vastuullani olevaa englanninkielistä kurssia, jossa opastetaan työ- ja harjoittelupaikkojen hakuun sekä perehdytetään suomalaisiin työmarkkinoihin.

Työllistymisen haasteet näkyvät minulle suoraan myös ohjattavien opiskelijoiden ahdistuneisuutena, itsetunnon ja opintomotivaation häiriönä, valmistumisen viivästymisenä, epävarmuutena omasta osaamisesta sekä epätietoisuutena työelämän odotuksista sekä työelämän, opintojen ja muun elämän yhteensovittamisen haasteina.

Monilla aloilla opiskelijoilla on vaikeuksia löytää myös oman alansa harjoittelupaikkaa, mikä myös saattaa osaltaan viivästyttää valmistumista. Kansainvälisillä opiskelijoilla työ- ja harjoittelupaikkojen löytymistä vaikeuttaa puutteellinen tai olematon suomen kielen taito sekä huono suomalaisten työllistymismahdollisuuksien tuntemus ja kontaktien puute.

Värikäs ura auttaa ohjaustyössä

Koen ohjaustyössäni hyötyväni suoraan monin tavoin omasta vaiheikkaasta ja monipuolisesta työhistoriastani sekä omista luonnontieteilljänä kohtaamistani työllistymisen haasteista ja kokemistani työelämän taitekohdista.

Aiemmalla urallani olen toiminut 14 vuotta täydennyskoulutuksen suunnittelijana ja erilaisten osaamisen kehittämiseen tavalla tai toisella liittyneiden hankkeiden vetäjänä ja toteuttajana. Yliopistossa olen luonut tutkijan uraa tietokoneavusteisen molekyyli mallituksen ja lääkeaineen suunnittelun parissa. Työurallani olen ollut myös kesätyössä jätevedenpuhdistamon itsenäisenä hoitajana 3-vuorotyössä vastaten jätevesipuhdistamon prosessiohjauksesta sekä päivätyössä jätevesianalytiikan kehittämisestä.

Ilmissuhdetyökokemusta olen hankkinut aikoinaan myös rippikoululeireillä parina kesänä isosena ja useampana vuotena vapaaehtoistyössä vanhus-, vammais- ja nuorisotoimissa.

Erityiseksi mielenkiinnon kohteekseni sekä työelämässä että järjestötoiminnassa on muodostunut korkeasti koulutettujen työllistymisen edistäminen ja yleisesti →

työolojen kehittäminen. Erilaiset urapolut, osaamisen tunnistaminen ja tuotteistaminen ovat minua innoittavia teemoja.

Työssäni nautin erityisesti erilaisten ja eri ammattialojen ihmisten kohtaamisesta ja siitä, että saan konkreettisesti omalla työlläni suoraan edistää ohjattavieni ja koulutettavieni työllistymistä sekä vahvistaa heidän itsetuntoaan ja luoda uskoa heidän omiin kykyihinsä ja taitoihinsa. Asiakkailtani saan ohjaustilanteessa suoraan heti sanallisen palautteen ja jaan heidän kokemansa voimaantumisen tuntemukset.

Erityisen ilahduttavaa on saada kiitollista palautetta, kun opiskelija työllistyy tai löytää mieleisensä harjoittelupaikan osallistuttuaan uraohjaukseen tai tarjoamiimme koulutuksiin. Myös työni vaihtelevuus on sinällään palkitsevaa ja innoittavaa.

■ **Janne Saarela**

Uraohjaaja
Itä-Suomen yliopisto

Liittojen yliopistosektorin asiamiehet:

Agronomiliitto

Mari Raininko, asiamies
puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

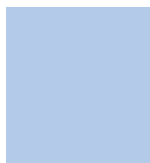
Akavan Erityisalat

Sonja Mikkola, asiamies
puh. 020 1235 368, 040 662 0601
sonja.mikkola@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Maija Arvonen, asiamies
puh. 050 543 3651
maija.arvonen@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomit Finlands Ekonomer

Riikka Sipilä, asiamies
puh. 0400 458 226
riikka.sipila@ekonomit.fi
www.ekonomit.fi

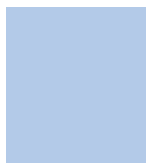
Suomen Lakimiesliitto

Tarja Niemelä, neuvottelujohtaja
puh. (09) 8561 0346, 050 340 2725
tarja.niemela@lakimiesliitto.fi
www.lakimiesliitto.fi

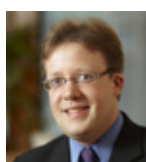
Suomen Psykologiliitto

Annamari Jokinen, pääsihteeri
puh. 040 865 6630
annamari.jokinen@psyli.fi
www.psyli.fi

Tradenomiliitto TRAL ry

Elina Halkola, työsuhdelakimies
puh. 020 155 8810
elina.halkola@tral.fi
www.tral.fi

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Petri Toiviainen, neuvottelupäällikkö
puh. 010 231 0354
petri.toiviainen@yhteiskunta-ala.fi
www.yhteiskunta-ala.fi

Tekniikan akateemiset TEK

Daniel Valtakari, asiamies
puh. (09) 2291 2237, 040 7720 276
daniel.valtakari@tek.fi
www.tek.fi

Insinööriliitto IL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 020 1801 843
juha.sarkka@uil.fi
www.uil.fi

**Ympäristöasiantuntijoiden
keskusliitto YKL**

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi